

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-45)

DÜNYA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GÜNÜ 28 NİSAN (2025)

İş sağlığı ve güvenliği (İSG), sadece iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesini değil, aynı zamanda çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik halinin korunmasını ve geliştirilmesini hedefleyen çok yönlü bir alandır. Günümüzde, iş yerlerinin fiziksel koşulları çalışanların yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. Ülkemizde de iş kazaları ve meslek hastalıkları önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.¹

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün verilere göre, Türkiye'de her yıl 100.000 çalışan başına yaklaşık 2.898 iş kazası meydana gelmektedir. Bu durum, Avrupa Birliği ortalamasının oldukça üzerindedir. Ayrıca her 100.000 çalışandan yaklaşık dokuzu iş kazası sonucu hayatını kaybetmektedir. Bu sıklık Türkiye'nin, Avrupa Birliği ülkeleri arasında en yüksek iş kazası ölüm oranına sahip ülkelerden biri olduğunu göstermektedir.²

Dünya İş Sağlığı ve Güvenliği Günü, bu sorunlara yönelik farkındalığın artırılması ve sağlıklı ile güvenli bir çalışma ortamının temel bir insan hakkı olduğunun vurgulanması açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.³ İlk olarak 1996 yılında sendikal hareketlerin girişimiyle Ölü ve Yaralı İşçileri Anma Günü olarak kabul edilmiştir. Bugünün amacı iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle hayatını kaybeden ya da yaralanan çalışanların anısını onurlandırmak, aynı zamanda bu olayların önlenabilir olduğuna dikkat çekerek küresel düzeyde bilinç oluşturulmasını sağlamaktır. Uluslararası Çalışma Örgütü 2003 yılında, sendikaların çağrısıyla bu kampanyaya katılmış ve 28 Nisan'ı anma günü olarak takvimine eklemiştir. Bu tarih, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün geliştirilmesi ve önleyici yaklaşımların yaygınlaştırılması açısından önemli bir farkındalık günü haline gelmiştir.³

Dünya İş Sağlığı ve Güvenliği Günü'nün yakın dönemdeki temaları şunlardır:

- ✓ 2022 yılı teması, **“Olumlu Bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürü Oluşturmak”** olarak belirlenmiş, bu kültürün oluşturulmasında katılım ve sosyal diyalogun önemi vurgulanmıştır. Özellikle COVID-19 pandemisinde, güçlü bir İSG sisteminin, çalışanların sağlığını ve çalışma ortamlarının güvenliğini korumadaki rolü görülmüştür.
- ✓ 2023 yılı teması **“Güvenli ve Sağlıklı Bir Çalışma Ortamı, İşte Temel Bir Prensip ve Haktır”** şeklinde belirlemiştir. İş yerlerinde güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamının bir insan hakkı olarak kabul edilmesini vurgulamaktadır. Bu tema kapsamında, söz konusu hakkın nasıl uygulanabileceği ve bu yaklaşımın küresel etkileri ele alınmıştır.
- ✓ **2024 yılı teması ise**, giderek artan çevresel risklere dikkat çekmek amacıyla **“Değişen İklimde İş Sağlığı ve Güvenliğinin Sağlanması”** olarak belirlenmiştir. Bu tema ile iklim

1 Yıldız AN, Sandal A. İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları, Hacettepe Üniversitesi Yayınları 2020, sf. 19,20

2[İnternet] Statistics on safety and health at work, ILO

<https://ilostat.ilo.org/topics/safety-and-health-at-work/> Erişim: 18.04.2025

3[İnternet] History of 28 April, ILO

<https://www.ilo.org/resource/history-28-april> Erişim: 18.04.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-45)

değişikliğinin yol açtığı aşırı ısı, hava kirliliği, ultraviyole radyasyon gibi çevresel faktörlerin çalışan sağlığı üzerindeki etkilerine dikkat çekilmiştir.⁴

Özel günün bu yılki teması ise **“İş Sağlığı ve Güvenliğinde Devrim: Yapay Zekâ ve Dijitalleşmenin Rolü”** olarak belirlenmiştir. Bu tema, yapay zeka ve dijital teknolojilerin iş sağlığı ve güvenliği alanında nasıl dönüşümlere yol açtığını ele almaktadır.⁵

Yapay zeka, iş hayatında önemli avantajlar sağlamakla birlikte bazı dezavantajları da beraberinde getirmektedir. Yapay zekanın avantajlarından biri, iş gücünü tekrarlayan ve monoton görevlerden kurtararak daha karmaşık ve yaratıcı işlere odaklanmalarına imkan tanımasıdır. Gelişmiş robotlar ve otomasyon sistemleri, özellikle tehlikeli işlerde, çalışanları riske atmadan bu görevleri yerine getirebilmekte, bu sayede iş güvenliğini önemli ölçüde artırmaktadır. Ayrıca yapay zeka destekli sistemler büyük veri analizleri yaparak karar alma süreçlerini hızlandırmakta ve daha doğru sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır. Bu durum özellikle müşteri hizmetleri gibi alanlarda, chatbotlar ve sanal asistanlar gibi uygulamalarla müşteri memnuniyetinin artırılmasına katkı sağlamaktadır.⁶ Giyilebilir teknolojiler ve sensörlerle çalışanların sağlık durumunun ve çevresel koşulların gerçek zamanlı izlenmesi, iş kazalarının önlenmesine yönelik tehlike tespiti ve risk değerlendirmesi, ergonomik sorunların önceden belirlenerek kas-iskelet sistemi hastalıklarının önlenmesi ve işyeri şiddeti gibi olguların yapay zekâ destekli analizlerle erkenden saptanabilmesi de avantajlarındandır.⁷

Çalışma hayatında yapay zeka kullanımının bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Öncelikle giyilebilir robot teknolojileri ve exoskeletonlar gibi sistemlerin yanlış tasarımı, çalışanlar için ergonomik sorunlara yol açabilmektedir. Sürekli denetim ve otomasyon; çalışanlarda stres, yorgunluk ve sosyal izolasyon yaratabilmektedir. Otomasyonun hızla yayılması çalışanlar arasında işsizliğe ve kaygıya neden olabilmektedir. Son olarak, yapay zeka uygulamalarında veri güvenliği ve mahremiyet sorunlarını da mevcuttur, çalışanların kişisel verilerinin kötüye kullanılma riski bulunmaktadır. Dijital eşitsizlik ve ayrımcılık da önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır; özellikle düşük eğitilmiş işçiler, yapay zekanın getirdiği değişimlere uyum sağlamakta zorluk yaşayabilmektedir. Yapay zekâ sistemlerinin hızlı gelişimi, mevcut yasal düzenlemelerin bu değişime ayak uyduramamasına neden olmakta; bu durum iş sağlığı ve güvenliği ile işçi haklarının korunmasında düzenleyici boşluklar yaratmaktadır.⁸ Bu nedenlerle, yapay zekanın iş hayatında etkin bir şekilde kullanılabilmesi için dikkatli bir yönetim ve eğitim programları gerekmektedir.⁶

⁴[Internet] Climate change and safety and health at work, ILO

<https://www.ilo.org/meetings-and-events/climate-change-and-safety-and-health-work> Erişim: 18.04.2025

⁵ [Internet] World Day for Safety and Health at Work 2025, ILO

<https://www.ilo.org/meetings-and-events/world-day-safety-and-health-work-2025> Erişim: 18.04.2025

⁶[Internet] World Day for Safety and Health at Work 2025- Promotional Materials , Powerpoint Materials, ILO

<https://trello.com/b/yImrNnG/world-day-for-safety-and-health-at-work-2025-promotional> Erişim: 18.04.2025

⁷ El-Helaly, M. (2024). *Artificial intelligence and occupational health and safety, benefits and drawbacks*. *Medicina del Lavoro*, 115(2), e2024014.

⁸ Jetha, A., Bakhtari, H., Rosella (2023). Artificial intelligence and the work–health interface: A research agenda for a technologically transforming world of work. *American Journal of Industrial Medicine*, 66(10), 815–830.

<https://doi.org/10.1002/ajim.23517>

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-45)

Şekil: UÇÖ'nün Dünya İş Sağlığı Günü 2025 teması kapsamında hazırladığı poster.⁵
(İş Sağlığı ve Güvenliğinde Devrim: Yapay Zeka ve Dijitalleşmenin Rolü)